

Sprakeloos

Eric Bras

Op de verpleeghuisafdeling bij het ziekenhuis waar ik werk, verblijft al een tijd een oudere Surinaamse dame. Ze komt van ver, letterlijk en figuurlijk. Zonder verzekering en ernstig ziek belandde ze vanuit Amerika hier in het ziekenhuis. Ze kan niet spreken, zich bijna niet uiten en is dus nogal afgesloten van de rest van de bewoners.

In de eerste weken lag ze eigenlijk alleen maar in bed, later zat ze ook geregeld in de rolstoel. Zo kwam ze uiteindelijk ook aan de tafel terecht bij de gespreksgroep van de activiteitenbegeleiding en de geestelijk verzorger. Vaak bestaat deze groep uit actievere bewoners, die uit zijn op wat gezelligheid en de uitdaging om ergens over na te denken voor lief nemen. Een deel van de bewoners is minder adequaat en komt misschien voor de sfeer. Half duttend, half wakker zitten ze erbij. Nog weer een ander deel van de bewoners wordt door de verpleging binnengereden – misschien om even van ze af te zijn – en weet eigenlijk niet waar ze zijn.

Onze Surinaamse dame hoorde – wat mij betreft – tot die laatste categorie. Geleidelijk ontstond er een soort contact. Omdat ik haar vaker zag, reageerde ze op mijn aanwezigheid. Ze pakte mijn hand en hield die vast, en keek mij daarbij indringend aan. Op directe, gesloten vragen bleek ze gaandeweg ook goed te kunnen reageren. Ons contact oogde soms misschien een beetje wanhopig: een vrouw van bijna negentig die je hand niet los wil laten. Soms was het ook oprecht plezierig.

Zoals tijdens de gespreksgroep van afgelopen week. Naast het rijtje goedgebekte patiënten was ze er weer. We dronken koffie en thee, wisselden wat nieuwtjes uit, de stand van zaken. 'Hoe gaat het met je? Is er al uitzicht op de volgende stap?', enzovoort. En we vierden de verjaardag van alweer een niet al te spraakzame patiënt. De activiteitenbegeleider had soesjes gekocht, er werd gezongen en gefeliciteerd. De jarige kwam los en genoot zichtbaar.

Onze Surinaamse dame kon uiteraard niet meezingen of feliciteren met woorden, maar zelden zag ik zo'n grote glimlach en warme blik. Daarna moesten de soesjes op en zei ik – toen ze weigerde een tweede te nemen – dat ik daar enorm van baalde, omdat ik op haar gerekend had. Diep uit haar binnenste klonk een luide grinnik en haar gezicht straalde.

Hoe mooi dit verhaal wellicht ook klinkt (en voor mij is), toch voel ik me als geestelijk verzorger voor deze patiëntencategorie vaak enorm beperkt. Wat kan ik eigenlijk betekenen voor deze vrouw en de vele anderen? Woorden zijn immers bijna altijd de ingang tot begrip van de situatie, verstaan van het verhaal en wat er omgaat in de patiënt. Mensen die om wat voor reden dan ook niet of minder goed in staat zijn zich te uiten, komen er als het om geestelijke verzorging gaat bekaaid vanaf. Althans wat mij betreft.

Ik zou immers zo graag willen weten – je vraagt je soms af waarom – wat er in deze vrouw omgaat. Hoe ze denkt, waar ze op hoopt en wat er voor haar op dit moment in het leven van belang en waarde is. Misschien moet ik wel genoegen nemen met dat opborrelende plezier, met dat lekkere, lichte moment.

Drs. E. Bras is geestelijk verzorger bij Amsterdam UMC en redactielid van dit tijdschrift.
E-mail: e.bras@amsterdamumc.nl.